

Beslut om Riktlinjer för resursfördelningsmodell från fakultet till institution

Beslut

Linköpings universitet (LiU) beslutar att "Riktlinjer för resursfördelningsmodell från fakultet till institution" (bilaga) ska gälla från och med den 1 januari 2023.

Beslutet ersätter tidigare beslut "Tillämpning av den gemensamma processen och modellen för budgetering och uppföljning av utbildningen på grundnivå och avancerad nivå", fattat den 19 mars 2012 (LiU-2010-01114).

Beslutet ska föras in i LiU:s regelsamling.

Till fakulteterna uppdras att omarbeta sina resursfördelningsmodeller så att de uppfyller kriterierna enligt detta beslut och kan tillämpas i resursfördelningen från och med år 2023. Dialog och förankring ska ske med fakultetens berörda institutioner och mellan fakulteterna.

Universitetsbiblioteket får i uppdrag att stödja fakulteterna i arbetet med att utforma den prestationsinriktade resursfördelningen inom forskning.

Planerings- och ekonomidirektören får i uppdrag att ta fram ett stödsystem för att kunna följa budgeterat respektive utfall av antal helårsstudenter samt ersättningsbelopp per kurs. Systemstödet ska kunna visa aggregerade nivåer som t ex institution, men ska även kunna gå att bryta ner till enskilda kurser.

Skäl till beslut

I syfte att skapa transparens och enhetlighet avseende resursfördelningskriterier inom LiU behöver en mer homogen och likriktad resursfördelningsmodell för samtliga fakulteter och utbildningsvetenskap utarbetas. Dåvarande rektor gav 2018 ett uppdrag till dåvarande prefekt och sedan augusti 2019 vicerektor för forskning Per-Olof Brehmer, planerings- och ekonomidirektören Agneta Frode Blomberg samt kontrollern Henrik Ekberg att utarbeta ett förslag på en homogen och enhetlig resursfördelningsmodell från fakulteterna och området Utbildningsvetenskap avseende både utbildning och forskning till institutionerna.

Uppdraget var att ta fram förslag på en modell som ska bygga på tydliga, likvärdiga principer och fördelningskriterier och som ska ge förutsättningar att kunna arbeta effektivt inom LiU:s matrisorganisation samt kunna stödja önskvärda prioriteringar och satsningar. Modellen ska samtidigt ge långsiktiga planeringsförutsättningar för verksamheten och stötta arbetet med hög kvalitet i verksamheten. Utredningen lämnade sitt förslag till dåvarande rektor den 22 juni 2020 (LIU-2018-01235).

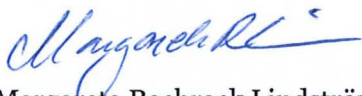
Utredningens förslag till resursfördelningsmodell från fakultet till institution ligger till grund för föreliggande beslut.

Handläggningen av beslutet

Beslut i detta ärende har fattats av prorektor vid rektors beslutsmöte i närvaro av studeranderepresentanten August Goldhahn och universitetsdirektörens sekreterare Jenny Ewen efter föredragning av planerings- och ekonomidirektören Agneta Frode Blomberg.

I beredningen av ärendet har vicerektor Per-Olof Brehmer, dekanerna, kanslicheferna, prefekterna, överbibliotekarien och fakultetscontrollers deltagit. Ekonomer från institutionerna har givits möjlighet att lämna synpunkter. Ärendet har varit föremål för samverkan med de centrala fackliga organisationerna.

Redaktionen för regelsamlingen har granskat beslutets form.

Margareta Bachrack Lindström

Agneta Frode Blomberg

Kopia till:
Universitetsledningen
Fakultets- och områdesstyrelser
Dekanerna
Prefekterna
Överbibliotekarien
Fakultetskanslierna
Ekonomer (liu-int-es@lists.liu.se)
Universitetsdirektörens ledningsgrupp
Utbildningsrådet Ragnhild Löfgren
Internrevisionen
Berörda lokala fackliga organisationer
Regelsamlingen
Dokument- och arkivenheten (original)

Riktlinjer för resursfördelningsmodell från fakultet till institution

1 Bakgrund

Linköpings universitets (LiU) matrisorganisation innebär att institutionerna är underställda rektor, samtidigt som fakulteterna och området utbildningsvetenskap ger uppdrag och resurser för utbildning och forskning till institutionerna. Tillsammans genomför de tre nivåerna den planerade verksamheten men med olika roller vilka är ömsesidigt beroende. Fakulteterna ansvarar för kvalitetsfrågorna inom kärnverksamheten och ger uppdrag och resurser till institutionerna. Prefekten har det ekonomiska ansvaret för institutionens verksamhet och rapporterar till rektor i LiU:s matrisorganisation. Vid tillväxt och utbyggnad medför det ofta större utmaningar, men när det är mer knappa ekonomiska förutsättningar blir det mer utmanande att få en ekonomi i balans samtidigt som kraven på hög kvalitet består. Vid dessa tillfällen inkluderas ofta rektor i frågorna. En resursfördelningsmodell behöver tydliggöra relationen mellan uppdraget och de ekonomiska resurser som ges för uppdraget, och att resurserna är tillräckliga för att långsiktigt klara uppdraget. Detta kräver både beställar- och utförarkompetens och ansvar i organisationen.

Fakulteterna och utbildningsvetenskap (nedan kallat fakulteterna) har idag utarbetat egna resursfördelningsmodeller. Det betyder att för institutioner som får uppdrag från flera fakulteter/utbildningsvetenskap får resurser baserat på olika kriterier. I nuvarande resursfördelningsmodell, som beslutades i samband med budgetprocessprojektet 2012, ska fasta ramar ges för utbildningsuppdraget till institutionerna. Budgeten ska stämmas av årsvis, och avvikelser påverkar resursramarna för påföljande år. Detta ger en eftersläpning av ersättning till en verksamhet som redan är genomförd, vilket ger svaga incitament för en snabb anpassning vid volymförändringar.

2 Förutsättningar för ansvar och mandat

2.1 Övergripande förutsättningar för resursfördelningsmodellen

LiU:s verksamhet är organiserad i en matrisorganisation. Fakulteterna ger uppdrag och resurser till institutionerna om VAD som ska utföras, samt har ett ansvar för verksamhetens kvalitet. Institutionerna, som organisatoriskt är direkt underställda rektor, kan få uppdrag och resurser från flera fakulteter. Institutionerna ansvarar

för HUR verksamheten ska bedrivas, dess bemanning och organiseringen av verksamheten.

Resursfördelningsmodellen omfattar resursfördelning från fakultet till institution eller annan utförare inom LiU. Modellen omfattar anslag för utbildning och forskning samt studieavgifter från avgiftsskyldiga studenter som fakulteten förfogar, samt i förekommande fall riktade bidrag från regeringen. Fakulteterna har möjlighet att bibehålla viss andel av anslagen/bidragen för senare fördelning till särskilda poster, som då inte kan omfatta verksamhet som avses i nedanstående resursfördelning, utan ska avse tex särskilda utredningar eller utvecklingsinsatser som fakulteten ansvarar för. Viktiga delar för att resursfördelningsmodellen ska fungera väl är konstruktiva verksamhetsdialoger samt att det balanserade kapitalet beaktas för att LiU ska kunna omsätta resurser på ett effektivt sätt.

2.2 Fakulteter och områdets ansvarsområde

Instruktionen för fakultetsstyrelser och områdesstyrelsen för utbildningsvetenskap vid Linköpings universitet fr.o.m. 2012, LiU-2011-01354, beskriver fakultetsstyrelsens uppdrag. Där framkommer bland annat att det åligger en fakultetsstyrelse att inom sitt ansvarsområde främja en kvalitativt högtstående verksamhet inom forskning och utbildning på grundnivå, avancerad nivå samt forskarnivå om inte universitetet har inrättat andra organ för detta, att främja en effektiv utbildningsverksamhet på alla nivåer med beaktande av forskningens utveckling, samhälls- och yrkeslivets krav och enskildas önskemål; samt att tillse att resurserna används på ett ändamålsenligt och effektivt sätt. Vidare framkommer att en fakultetsstyrelse inom sitt ansvarsområde själv ska besluta i viktigare frågor om den interna resursfördelningen inom styrelsens ansvarsområde. Det dagliga arbetet inom fakulteten leds av dess dekan som också har att förbereda underlag till fakultetsstyrelsen.

2.3 Institutionernas ansvarsområde

Instruktionen för institutionerna vid Linköpings universitet fr.o.m. 2012, LiU-2011-01659, beskriver institutionsstyrelsens uppdrag. Där framkommer bland annat att institutionsstyrelsen ska ta initiativ till strategier för utvecklingen inom institutionens verksamhetsområde med beaktande av den strategiska inriktning som vid varje tidpunkt är fastställd vid universitetet. Vidare framkommer att institutionsstyrelsen, inom sitt ansvarsområde, själv ska besluta i viktigare frågor om institutionens organisation, arbetets organisering och om institutionens långsiktiga kompetensutveckling samt i viktigare frågor om den interna resursfördelningen inom institutionen. Det dagliga arbetet leds av institutionens prefekt som också har att förbereda underlag för institutionsstyrelsen.

2.4 Verksamhetsdialoger

En väsentlig del i resursfördelningssystemet är att alla fakulteterna har väl fungerade dialoger mellan fakultet och institution. Respektive fakultet ansvarar för att fritt utforma dessa. Dialogerna ska innehålla diskussion om uppdrag, kvalitetsfrågor, ersättningsnivåer, kompetensförsörjning, utvecklingstrender etc. Dialogformen kräver att även institutionerna tar fram underlag till dialogerna och därmed skapar goda förutsättningar för konstruktiva dialoger.

2.5 Beslut om uppdrag och resursfördelning

Fakulteterna ska fastställa uppdrag samt ersättningsbelopp per kurs och budgeterad volym helårsstudenter samt eventuella fasta ersättningar för utbildning, resursfördelning för forskning specificerat på de tre fördelningskriterierna prestationersättning, basersättning och eventuella särskilda åtaganden, inklusive redovisning på valda fördelningskriterier inom varje del, senast under oktober månad innan budgetåret. Budgetbeslutet, som ska delges institutionerna senast den 31 oktober, ska även innehålla plan för de två kommande åren efter budgetåret. Därutöver ska fakulteterna, innan fakultetsstyrelsens beslut, lämna besked om preliminär resursfördelning till institutionerna, för att ge goda planeringsförutsättningar för institutionerna. Fakulteterna ska eftersträva att lämna det preliminära beskedet under första veckan i oktober.

I det fall fakulteten får nya anslag/bidrag under innevarande år, har fakulteterna möjlighet att fatta tilläggsbeslut om fördelning av resurser.

2.6 Balanserat kapital

Institutionerna har i det flesta fall ett positivt balanserat kapital till förfogande. Fakulteterna bör beakta kapitalet i resursfördelningen till institutionerna. Bedömningar av kapitalet kan då bli en del av resursfördelningen och resurser fördelas utifrån utgångspunkten att de medel som universitetet erhåller användas effektivt. Även institutionerna har ett ansvar för att beakta det balanserade kapitalet i sin verksamhetsplanering.

3 Resursfördelning för utbildning på grundnivå och avancerad nivå

3.1 Utgångspunkter

Resursfördelning från fakultet och området till institution för utbildning på grundnivå och avancerad nivå beräknas utifrån antalet helårsstudenter på kursnivå. Ersättningsbelopp per helårsstudent till institution inkluderar ersättning för

prestation⁴. Avräkning sker innevarande år mot faktiskt antal helårsstudenter. Därutöver kan fakulteten utge fasta ersättningar för särskilda åtaganden. Resursfördelning från fakultet till institution för utbildning på grund och avancerad nivå innefattar två olika fördelningskriterier:

- rörligt ersättningsbelopp per helårsstudent på kursnivå
- fast ersättning för särskilda åtaganden

3.2 Rörligt ersättningsbelopp per helårsstudent på kursnivå

Fakulteten fastställer och fördelar ett ersättningsbelopp per helårsstudent på kursnivå.

3.2.1 Fakultetens hantering av sin ersättning för helårsstudent och helårsprestation till institution

Fakultetens ersättning, som utges per helårsstudent till institutionen, ska inkludera båda de interna ersättningarna för helårsstudenter och helårsprestationer som fakulteten erhåller. Fakultetens ersättning för helårsprestationer, som inte ska specificeras i ersättningen till institution, kan förslagsvis baseras på förväntad prestationsgrad, bland annat med beaktande av tidigare års prestationsgrad.

3.2.2 Budgetering utifrån förväntat antal helårsstudenter

Budgeterad resursfördelningen till institutionen beräknas utifrån en bedömning av antalet helårsstudenter på kursnivå multiplicerat kommande år med fastställt ersättningsbelopp på kursnivå för samtlig beställd utbildningsverksamhet. Flera kurser kan ha samma ersättningsbelopp. Flera kurser kan grupperas i utbildningsuppdrag. För kurser som drivs gemensamt av flera institutioner fördelas resurserna enligt en procentuell fördelningsprincip, beslutad av fakultet, till berörda institutioner. Modellen ska ge fakulteterna *möjlighet* att kunna ge differentierade interna ersättningsbelopp ner på kursnivå och möjliggör för institutionerna att hantera utbildningsuppdragen utifrån institutionernas förutsättningar. Ersättningsbeloppen fastställs med hänsyn till kursens/utbildningsuppdragets förutsättningar såsom möjlighet till stordrift, laborativ undervisning, projekt- och examensarbeten etc.

3.2.3 Samlat anslag för utbildning på grund och avancerad nivå

Till varje institution ges ett samlat rörligt anslag för utbildningsuppdraget från respektive fakultet utifrån av fakultetsstyrelsen fastställt ersättningsbelopp per kurs multiplicerat med budgeterat antal helårsstudenter per kurs.

Utfallet av antal helårsstudenter följs löpande under året av institutioner och fakulteter med hjälp av anpassat systemstöd. Systemstödet ska kunna visa aggregerade nivåer som t ex institution, men ska även kunna gå att bryta ner till enskilda kurser. Vid två tillfällen under året görs en avstämning av hur institutionen

ligger i förhållande till budgeterad volym av helårsstudenter. Dessa avstämningar sker per den 30 april och den 15 september varje år. Därutöver görs en avstämning per den 1 december som utgör förberedelse för avräkning per den 31 december.

Avräkning av faktiskt antal helårsstudenter sker den 31 december innevarande år. Den rörliga ersättningen från fakulteten till institutionen korrigeras utifrån faktiskt antal helårsstudenter multiplicerat med fastställt ersättningsbelopp per kurs.

3.2.4 Maximal nivå på överproduktion

Fakulteterna har möjlighet att besluta om en maximal ersättning för överproduktion av studenter per kurs till institutionen, i det fall fakultetens totala produktion överskrider tillgängligt takbelopp för fakulteten.

3.3 Fast ersättning för särskilda åtaganden

Fakulteten kan därutöver även utge fasta ersättningar för särskilda åtagande, vilket högst kan uppgå till 15 procent av det totala utbildningsanslaget som fakulteten fördelar till samtliga institutioner. Exempel på särskilt åtagande kan vara strategiskt viktiga områden där antalet studenter är få och som inte bedöms kunna bedrivas inom ramen för den rörliga ersättningen för helårsstudenter. Särskilda åtaganden ska avse utbildningsverksamhetens behov.

För den fasta ersättningen sker ingen avräkning vid årets slut eller vid annan tidpunkt.

3.4 Studieavgiftsskyldiga studenter

Fakulteternas ersättning till institutionerna för studieavgiftsskyldiga studenter hanteras på samma sätt som för övriga studenter. Ersättningsbeloppet per studieavgiftsskyldig helårsstudent är detsamma som för övriga studenter på samma kurs och finns det motiv till högre ersättning för till exempel högre omkostnader på institutionen hanteras den som en fast ersättning för särskilda åtaganden.

3.5 Förutsättningar för institutionen

Prefekten ansvarar för att fördela utbildningsanslaget till institutionens verksamhet där beslut tas enligt delegationsordningen och gällande instruktion samt formuleras som ett utbildningsuppdrag (ett antal kurser med en samlad budget) till respektive del av institutionen. Fördelningen skall möjliggöra för närmaste chef (avdelningschef/enhetschef) att kunna planera respektive verksamhet. Eventuella fasta ersättningar disponeras enligt fakultetens intention. Prefekten ansvarar för ekonomi, personal, bemanning och verksamhet i den operativa verksamheten på institutionen. Prefekten har möjlighet att göra justeringen av det rörliga anslaget, som till exempel att avsätta medel för särskilda satsningar eller åtgärder i enlighet med LiU:s verksamhetsplan och fakulteternas strategidokument. Omdisponering av

det rörliga anslaget mellan olika fakulteter får endast ske efter dialog med berörda fakulteter.

Under varje år sker dialoger mellan fakulteter och institutioner, t.ex. i anslutning till tertiärbokslut samt i anslutning till budgetarbete som fokuserar på utbildningsverksamhetens utveckling både kvalitativt och kvantitativt samt relevanta kvalitetsfrågor.

4 Resursfördelning för forskning och utbildning på forskarnivå

4.1 Utgångspunkter

Den interna resursfördelningsmodellen för forskning och utbildning på forskarnivå innehåller fördelningsselement som är prestationsinriktade och ska stimulera till ökad kvalitet samt fördelningsselement som syftar till att säkerställa en god forskningsbas. Resursfördelningen ska genomsyras av målet att generera forskning som är till gagn för kunskapsspridning i samhället på kort eller lång sikt samt att skapa förutsättningar för att driva forskningsverksamheten framåt. Ersättningen ska, tillsammans med den externa forskningsfinansieringen, säkerställa finansiering av bland annat forskningsinfrastruktur och utbildning på forskarnivå. Vidare ska anslagen nyttjas till samfinansieringsbehov av externfinansierade projekt. Grundläggande i resursfördelningen för forskning är att ersättning utges till forskningsmiljöer, och inte till individer, för att ge goda förutsättningar till forskningsmiljöer att växa. En forskningsmiljö tar själv ansvar för utbildningsuppdrag på alla tre nivåer, stödjer medarbetarnas karriärutveckling, ser samverkan och nyttiggörande som integrerade delar och är aktiva i att söka extern finansiering själv eller ihop med andra interna och externa parter. Det åligger fakulteterna att besluta om antalet forskningsmiljöer och hur dessa definieras. Resursfördelning till forskningsmiljöer ska beakta institutionernas linjeorganisation.

Resursfördelning från fakultet till institution för forskning och utbildning på forskarnivå innefattar tre olika fördelningskriterier:

- en prestationsinriktad ersättning för att premiera framgångsrik forskning
- en basersättning som utges till forskningsmiljöer och andra behov
- en tidsbestämd ersättning för särskilda åtaganden

4.2 Prestationsinriktad ersättning för att premiera framgångsrik forskning

4.2.1 Fakulteten väljer och fastställer kriterier

Fakulteten har här möjlighet att göra en egen bedömning vilken/vilka prestationsinriktade fördelningskriterier de vill använda. Det kan antingen vara enbart ett kriterium, eller så kan man ha en kombination av flera kriterier, och beräkningen görs per institution/forskningsmiljö (ej enskilda individer). Samma fördelningskriterier ska gälla för hela fakultetens verksamhet. Denna ersättning ska skapa incitament för bedrivande av och premiera framgångsrik forskning. Exempel på prestationsinriktade fördelningskriterier är nivå på externa medel (ianspråktaga externa bidrag i LiU:s verksamhet), forskningsmiljöernas engagemang inom grundutbildningen, samverkansindikatorer, antal uttagna examina i forskarutbildningen, publiceringar eller andra kvalitetsparametrar som respektive fakultetsstyrelse bedömer gagnar fakultetens verksamhet.

4.2.2 Prestationsinriktade kriteriernas andel av fakultetens totala anslagsfördelning
Den prestationsinriktade ersättningen utgör mellan 20 och 30 procent av fakultetens totalt fördelade anslag för forskning.

4.3 Basersättning till forskningsmiljöer och andra behov

4.3.1 Basersättning

Basersättningen till forskning ska ge ekonomiska förutsättningar till den större delen av den anslagsfinansierade forskningen. Basersättningen utges till forskningsmiljöer. Fakulteterna har att inom sitt uppdrag att bedöma om inriktningen på den verksamhet som tilldelas anslag ska förändras och om nya områden skall adderas och förändringarna behöver ske i dialog med institutionen. Förändringarna, som kan kräva omprioriteringar, kan drivas av framväxten av nya forskningsområden men också genom att forskning inom flera fält samlas i nya forskningsområden. Dynamiken är viktig för att långsiktigt säkerställa fakulteternas konkurrenskraft och kvalitet.

Fakulteten möjlighet att använda olika indikatorer i sin resursfördelning, som till exempel antal (anställda) forskarstuderande, forskningsinfrastruktur, forskningsmiljöns koppling till grundutbildning, befattningsstrukturer och samfinansieringsbehov. Samma fördelningskriterier gäller för hela fakultetens verksamhet. Fakulteten har även möjlighet att utge ersättningen till institutionens strategiska arbete, som disponeras av prefekten.

4.3.2 Basersättningens andel av fakultetens totala anslagsfördelning

Basersättningen för forskningsmiljöer och andra behov utgör mellan 55 och 80 procent av fakultetens totalt fördelade anslag för forskning.

4.4 Tidsbestämd ersättning för särskilda åtaganden

4.4.1 Särskilda åtaganden

Fakulteten har möjlighet att fördela tidsbestämd ersättning till institutionerna för särskilt angivna åtaganden. Exempel på särskilda åtaganden kan vara olika utvecklings- eller uppbyggnadsuppdrag.

4.4.2 Särskilda åtagandens andel av fakultetens totala anslagsfördelning

Den tidsbestämda ersättningen för särskilda åtaganden utgör mellan 0 och 15 procent av det tilldelade anslaget för forskning.

4.5 Förutsättningar för institutionen

Utifrån dessa tre kriterier ansvarar Prefekten för att fördela forskningsanslaget till institutionens verksamhet i enlighet med delegationsordningen och gällande instruktion. Prefekten ansvarar för ekonomi, personal, bemanning och verksamhet i den operativa verksamheten på institutionen. Eventuellt tidsbestämda ersättningar för särskilda åtaganden disponeras enligt fakultetens intention. Prefekten har möjlighet att göra justeringar, som till exempel att avsätta medel för samfinansiering, satsningar i linje med LiU:s strategiska plan eller verksamhetsplan, fakulteternas strategidokument eller särskilda satsningar inom institutionen. Omdisponering av anslag mellan olika fakulteter får endast ske efter dialog med berörda fakulteter.

Under varje år sker dialoger mellan fakulteter och institutioner som fokuserar på forskningsverksamheten och utbildning på forskarnivåns utveckling både kvalitativt och kvantitativt samt utifrån relevanta kvalitetsfrågor.